

Κυρταίοι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν Πολεμικῶν ποιημάτων.

✱ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΙΣ ✱

ΟΙ ΤΥΡΤΑΙΟΙ

ΥΟ ἐπιφανέστατοι νεοέλληνες κριτικοί, Βλάχος καὶ Ροΐδης, ἤρσαν συζητοῦντες ἂν ὁ ποιητὴς φύσει γεννᾷται τοιοῦτος ἢ ἂν διαπλάσσεται ἀναλόγως τοῦ περιβάλλοντος. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι αἱ ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις τῆς Πατρίδος ἐξήγγειρον πάντοτε τοῦ ληθάργου τὰ ὑπνώτοντα αἰσθήματα καὶ ἰδεώδη καὶ πάντοτε εἰς τὸ πολεμικὸν σάλπισμα ἐτανύσθησαν καὶ ἡρμονίσθησαν αἱ χορδαὶ τῆς λύρας. Ὁ Ρήγας Φερραῖος ὑπῆρξε διὰ τῶν θουρίων τοῦ ἀσμάτων ὁ πρόδρομος τῆς 25 Μαρτίου, εἰς ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν πηγὴν τῆς ποιήσεως, τὸν Ὀμηρον, θὰ τὸν ἴδωμεν ἐμπνεόμενον ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ κλέη τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ἀλλὰ καὶ τὰ νεώτερα Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη ἔσχον τοὺς Βάρδους των, ἀνταξίους τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων, ἡ δὲ Δημοτικὴ ἡμῶν ποίησις εἶνε κατὰ μέγα μέρος ποίησις πολεμικῶν ἀγώνων.

Ἡ Ἑλλὰς διεσχέει μέγα ἀγῶνα, στεφανούμενον καθ' ἐκάστην σχεδὸν ἡμέραν ἀπὸ ἀμαράντους δάφνας. Ἡ σημασία τοῦ ἀγῶνος τούτου ἀπὸ χριστιανικῆς, ἐξ-ανθρωπιστικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἀπόψεως εἶνε τεραστία. Μία ὄντως Ἀναγέννησις Ἑθνικῇ. Καὶ ἡ νεώτερα Ἑλληνικὴ Μοῦσα—εἶνε πάγκοινος ὁμολογία—ὑπελήφθη τῆς ποιήσεως τῶν ὅπλων σημαντικῶς.

Ποιήματα, ἡ μᾶλλον στιχογραφήματα ἐδημοσιεύθησαν πολλὰ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐπιστρατεύσεως μέχρι τῆς συνδιασκέψεως τοῦ Λονδίνου. Ἡ μελάνη ἐρρευσεν ἀφθονος ἀπὸ τὸ πτερὸν ἡ, διὰ τὸ πραγματικώτερον, ἀπὸ τὸν χάλυβα τῆς χήνας τὸν ὅποιον κρατοῦν οἱ λεπτοφυεῖς ἀναιμικοὶ δακτυλοὶ τῆς νέας γενεᾶς. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ ποσοῦ· ἡ ποιότης μᾶς δίδει τὸ ἀπελπιστικὸν συμπέρασμα ὅτι ἡ σημερινὴ ποίησις μας εἶνε ἀνάξια τῶν κορυφῶν τοῦ Παρνασσοῦ. Ἐὰν ἔζων σήμερον, θέλω νὰ εἶπω εἰς τὴν ἀκμῇ των, ὁ Σολωμός, ὁ Κάλβος, ὁ Μακροβῆς, ὁ Βαλαωρίτης, ὁ Ζαλακώστας, οἱ Παράσχοι ποίας ὑπερόχους στροφὰς εἰς ἐπικὸν ὕψος φαντασίας ἐξικνουμένας θὰ ἐφιλοτέχνουν, ὕμνους διὰ τὴν Σταυροφορίαν τῶν Χριστιανικῶν Κρατῶν καὶ μὲ πόσῃ ἀδρόντη ἐκφράσεως καὶ μεγαλοπρέπειαν ἀρῆγον θὰ ἔφαλλον εἰδικώτερον τὰς νίκας τῶν ἑλληνικῶν ὅπλων καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν χιλιᾶδων σκλάβων! Διθύραμβοι καὶ παιᾶνες ἔχασαν ἤδη τὴν σημασίαν των. Ἦρκει ἄλλοτε ἐν τετραστίχῳ τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου νὰ συνταράξῃ τὴν Ἀθηναϊκὴν νεο-

λαϊαν, νὰ ἐγείρῃ θύλλαν ἐνθουσιασμοῦ, νὰ πυρρῶτῃ ὄνειρα, νὰ χαρακτηρίσῃ καὶ ἐξυμνήσῃ γεγονότα καὶ πρόσωπα, νὰ γοητεύῃ ψυχὰς. Ἡ περιγραφικὸς μαχῶν ὑπὸ τοῦ Βαλαωρίτου ἀπηθανάτισεν αὐτὰς περισσότερον ἢ ἡ ἱστορία.

Ἐν θλίβερχ' ἀντιθέσει ἔχομεν τὰ προϊόντα τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ποιήσεως. Χλιαρὰ, ἐστερημένα πνοῆς δημιουργικῆς, παλμῶν ἐνθουσιασμοῦ, ἀνάπνερα ἀναμασθήματα καὶ κοινότυπα ξεθυμάσματα, πεζότης καὶ κοῦρασις. Ἡ χρεωκοπία αὕτη ὀφείλεται α') εἰς τὰς ἀπὸ τινος παρατηρουμένας παρὰ τῇ νεολαίᾳ τάσεις ἐκφυλισμοῦ καὶ ξενομανίας, β') εἰς τὸν ἀπαίσιον μαλιναρισμὸν, ὅστις ἐμάρανε πᾶσαν φιλολογικὴν ἱκανότητα, ἀπογοήτευσεν τὸ κοινὸν καὶ ἐξάπλωσεν ἐμετικὰς παρακρούσεις, ἀνταξίας μόνον σατύρας. Ἡ γλῶσσα αὕτη οὐδὲν ἔχουσα κοινὸν μὲ τὴν ἀγνὴν δημοτικὴν, εἶνε ἐν ψυχρὸν καὶ ἀνούσιον καὶ ἀκαλαίσθητον κατασκευάσμα σπείρας νεανίσκων, οἱ ὅποιοι τὴν πτωχείαν τῆς ἐμπνεύσεως προσπαθοῦν νὰ περικαλύψουν μὲ ἄλλα ράκη, γλωσσικὰ, προκαλοῦντες θόρυβον περὶ ἀκατανόητα τινα λεξείδια καὶ ἀκρωτηριασμοὺς τῶν ἑλλ. λέξεων. Αὐτὰς ὁ Παλαμάς—σημαιοφόρος καὶ οὗτος τῆς οἰκτρᾶς αὐτῆς Βαβυλωνίας—θρηνεῖ τὴν ποιητικὴν στέρωσιν, καταδικάζων καὶ ἑαυτὸν ἀκόμη ὅστις ἐν καὶ μόνον ἔγραψε πολεμικὸν ποίημα, ἐφάμιλλον τῶν πολὺ κατωτέρων τοῦ ποιητῶν. "Ἄν ἔζῃ—λέγει—ὁ Γκαίτε μεταξὺ ἡμῶν εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀπὸ τὰ ἐννέα δέκατα τῶν πατριωτικῶν στίχων οἱ ὅποιοι ἀνεφάνησαν εἰς τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων θὰ ἐπρότιμα τὸ ἔργον τοῦ Μασούχα, ὅστις μετετόπισε τὰ θούρια ἀπὸ τὸν στίχον εἰς τὴν ἰδίαν τὸν ζῶιν καὶ τώρα γυρίζει εἰς τὰ στρατόπεδα ἀντὶ νὰ γυρίξῃ εἰς τὰς ἐφημερίδας. —Αὐτὰ γράφει—ὄχι· βέβαια εἰς καθαρεύουσιν—ὁ ποιητὴς, ὁ ὑπὸ πολλῶν ὁμοτέχνων τοῦ ἀναγνωρίζομενος ὡς ἀνώτερος.

Καὶ ἡ μὲν ποίησις τοῦ Μασούχα εἶνε κατάλληλος μᾶλλον δι' ἐφημέριους ἐνθουσιασμούς, σχετιζομένους πρὸς τὴν εἰσπραξίν ἐράνων. Ἀλλὰ ποίησις ὑπερτέρα πάσης πρακτικῆς σκέψεως, ἀγνὴ εἰς ἐκφράσιν, βαθεῖα εἰς συμβολισμόν, ὑψηλὴ καὶ ἰσχυρὰ καὶ οἰστρογλατὴ δὲν ἀνεφάνη κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῆς δόξης.

★

Δύο ἐκ τῶν παλαιότερων—ἂν καὶ οὐχὶ προσῴται ἀκόμη—ποιητὰι ἔγραψαν συστηματικώτερον—ἡ λέξις ἀρκεῖ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν ἐλλείψει ἐμπνεύσεως—πολεμικὰ ποιήματα. Καὶ ἦτο φυσικὸν ὁ πόλεμος νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν κ. Πολέμην καὶ ὁ στρατὸς τὸν κ. Στρατήγην. Ὁ πρῶτος, ὁ τῶσον λυρικῶς